

การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหลวง:
กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง
Changing the Farmers' Quality of Life in the Royal Project:
Case Study of the Pha Tang Royal Project
Development Center

ปองสุข ศรีชัย^{1*} ธนาวัฒน์ ชันติวงศ์² हरिपल ठररुनररर¹ และ สรควร สงวนแพง²
Pongsook Srichai^{1*} Thanawat Khantiwong² Haripon Thammanarak¹
and Somkuan Sanguanpang²

¹กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย 57120

¹Social Science and Humanity Division, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Rai 57120, Thailand

²หลักสูตรวิศวกรรมโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย 57120

²Logistic Engineering Program, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Rai 57120, Thailand

*Corresponding author: E-mail : pongsooks@hotmail.com

(Received: September 14, 2017; Accepted: February 21, 2018)

Abstract: This qualitative research aims to explain the changed quality of life after participating as a farmer of the Royal Project Development Center. Twenty-nine key informants were random by snowball sampling technique. The research data was collected through structured interview in accordance with the research ethics and were analyzed through content analysis with the validity test from method and investigator triangulation. The results show that, after being a farmer of the Royal Project Development Center, the quality of life is improved in every aspect (the personal facet, the family facet, the social and economic facets, and the environment facet). In short, in participation with the Center, direct and indirect experiences in various aspects are occurred and the behavioral and quality-of-life changes in individual level are followed in various dimensions.

Keywords: Royal project, quality of life, farmers

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายคุณภาพชีวิตที่เปลี่ยนไปจากการเข้าร่วมเป็นเกษตรกรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 29 คนซึ่งเป็นเกษตรกรที่ได้มาจากการคัดเลือกด้วยเทคนิคการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูลและด้านผู้วิจัย ทั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยบนหลักการรักษาลิทธิมนุษยชนของผู้ให้ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าหลังเข้าร่วมเป็นเกษตรกรของโครงการหลวง เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นในทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านครอบครัว ด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะเมื่อเกษตรกรเข้าร่วมกับศูนย์ฯ ทำให้ได้รับประสบการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ในทางตรงและทางอ้อม จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและคุณภาพชีวิตในมิติต่าง ๆ ของระดับบุคคลนั่นเอง

คำสำคัญ: โครงการหลวง คุณภาพชีวิต เกษตรกร

คำนำ

ต้นกำเนิดของโครงการหลวงเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2512 ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (ร.9) ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชดำริและพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จัดตั้งขึ้น โดยมีแนวทางการดำเนินงานคือ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดิน อนุรักษ์ดินและน้ำ ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อสร้างรายได้และความเป็นอยู่ที่ดี และสนับสนุนความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร ทั้งด้านการประกอบอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การฟื้นฟูและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (มูลนิธิโครงการหลวง, 2555) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย เป็นหนึ่งในศูนย์ฯ ที่ตั้งขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2550 มีหมู่บ้านที่อยู่ในเครือข่าย จำนวน 4 หมู่บ้าน คนในชุมชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีความหลากหลายของวัฒนธรรม ถือเป็นศูนย์ฯ ที่พัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกร เน้นการปลูกผักภายใต้โรงเรือนและลดการใช้สารเคมี เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมูลนิธิโครงการหลวง (อมรา, 2559; สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา, 2552)

คุณภาพชีวิตนั้นถือว่ามีความสำคัญเกี่ยวกับสวัสดิการและความสุขของมนุษย์ (ศิรินันท์ และคณะ, 2557) และยังเป็นประเด็นที่มีผู้สนใจศึกษาเป็นจำนวนมาก ดังวัตถุประสงค์และเป้าหมายประการหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ทั้งนี้ความหมายของคำว่าคุณภาพชีวิตนั้นแตกต่างกันไปตามบริบทของงาน เช่น รัฐบาล มีมุมมองคุณภาพชีวิตในด้านหลักประกันแก่ประชาชน นักเศรษฐศาสตร์กล่าวถึงคุณภาพชีวิตว่าเป็นดัชนีผู้บริโภค รายได้เฉลี่ยประชากร ในทางการแพทย์นั้นคุณภาพชีวิต หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางบวกของการรักษาหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นต้น (ปิยะวัฒน์, 2559) ส่วนกรอบแนวคิดของ Ferrans (1996) ที่เรียกว่า quality of life index: QLI แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเป็น 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพกายและความสามารถในการประกอบกิจกรรม ด้านสุขภาพจิตและความเชื่อ ด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และ

ด้านครอบครัว สำหรับในประเทศไทยเนื่องจากความสุขและความอยู่ดีมีสุขมีมิติทั้งในเชิงอัตวิสัย (subjective) และวิถวิสัย (objective) ดัชนีชี้วัดความสุขของคนไทยจึงอาจแบ่งได้เป็น 4 ระดับ คือ ระดับปัจเจกบุคคลและครัวเรือน ระดับชุมชนและท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ (เริงชัย และธรรณชนก, 2552; ศิรินันท์ และคณะ, 2557) ถึงแม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาจะมีการศึกษาคุณภาพชีวิตในกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ เช่น ผู้ปลูกหอมแดง ปลูกยาสูบ ยางพารา ผู้ผลิตผักอินทรีย์ (ชลิต, 2558; นภาพร และรวี, 2556; ปุญญพัฒน์, 2556; พงษ์ศักดิ์ และพิรญา, 2559; ณิชารีย์, 2559; ณิชิตากานต์, 2558) อย่างไรก็ตามก็เป็นการประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านออกเป็นระดับต่างๆ ซึ่งยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาคุณภาพชีวิตที่เกิดขึ้นในองค์การที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรโดยตรงรวมทั้งยังไม่พบงานที่ศึกษาถึงลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปของคุณภาพชีวิต ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายคุณภาพชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป จากการเข้าร่วมเป็นเกษตรกรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง อันจะทำให้เกิดประโยชน์ในเชิงนโยบายในการสนับสนุนให้การดำเนินงานของโครงการหลวงบรรลุเป้าหมายตามพระราชประสงค์ของในหลวงรัชกาลที่ 9 โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดการศึกษาที่สังเคราะห์ขึ้นและปรับให้เหมาะสมกับบริบทของการศึกษารั้งนี้จากแนวคิดของ Ferrans (1996) จึงได้มิติในการศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร 4 มิติ ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านครอบครัว ด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม

อุปกรณ์และวิธีการ

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ได้แก่ ผู้ที่เข้าร่วมเป็นเกษตรกรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง จำนวน 103 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิคการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (snowball sampling) จนกระทั่งข้อมูลมีความอิ่มตัว (data saturation) และพิจารณาตามหลักการเบื้องต้นในการกำหนดขนาดตัวอย่างของแนวทางวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา (phenomenology) ที่กำหนดขนาด

ของกลุ่มตัวอย่างไว้ที่ประมาณ 20-30 คน (Nastasi and Schensul, 2005) จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 29 คน มีระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัยตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม พ.ศ. 2560 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (structured interview) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากนั้นนำมาจัดเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ เพื่อมองให้เห็นภาพรวมในการทำความเข้าใจถึงคุณภาพชีวิตที่เกิดขึ้น ใช้การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) ด้วยการใช่วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีที่หลากหลาย (multiple methods of data collection) ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ การสังเกต

และตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigator triangulation) ซึ่งจะเน้นการตรวจสอบจากผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลซึ่งเป็นคนละคนกันว่าได้ค้นพบสิ่งที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งถ้าผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลทุกคนพบว่าข้อค้นพบที่ได้มามีความเหมือนกันแสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

ผลการศึกษา

ลักษณะทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย,ปวช. มากที่สุด มีอายุอยู่ในช่วง 31 - 60 ปี ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีอยู่ระหว่าง 60,000-120,000 บาท เป็นเกษตรกรรายเก่ามากที่สุดคือมีระยะเวลาในการทำงานร่วมกับศูนย์ฯ มากกว่า 10 ปี ดังตารางที่ 1

Table 1. Characteristics of key informants

ระบุหัวข้อ	ระบุหัวข้อ	N	Percentage
Gender	Male	29	79.31
	Female	6	20.69
Education	Uneducated	8	27.59
	Elementary	7	24.14
	Junior high school	3	10.34
	Senior high school / vocational certificate	9	31.03
	High vocational certificate/ Bachelor	2	6.90
Age	< 30	4	13.79
	31-60	18	62.07
	> 60	7	24.14
Average income (Baht/Year)	< 60,000	8	27.59
	60,000 – 120,000	11	37.93
	> 120,000	10	34.48
Working duration	< 5 months	3	10.34
	> 10 years	25	86.21
	Repeat	1	3.45

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมศูนย์ฯ ทำหน้าที่ในการส่งผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรจากการปลูกผัก ผลไม้ตามฤดูกาล กาแฟให้กับทางศูนย์ฯ เกษตรกรเข้าร่วมทำงานในศูนย์ฯ นี้ได้เนื่องจากมีผู้ชักชวนรวมทั้งตัวผู้ให้ข้อมูลเองมีความสนใจอยากเข้าร่วม อยากทำงานตามรอยและรับใช้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่ารัชกาลที่ 9 และมีบางส่วนที่ต้องการกลับมาประกอบอาชีพที่ภูมิลำเนา

สำหรับผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตหลังจากเข้าร่วมเป็นเกษตรกรในศูนย์ฯ ในมิติด้านบุคคล ซึ่งพิจารณาถึงประเด็นในเรื่องความรู้ ความสามารถ ความคิด สุขภาพกาย สุขภาพจิต และความพึงพอใจในชีวิตของผู้ให้ข้อมูล พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นในด้านความรู้เรื่องการปลูกผักผลไม้ ซึ่งรวมไปถึงการดูแลรักษา การใช้สารเคมี เทคนิคการปลูก การเปลี่ยนแปลงในด้านความคิด

ความรู้สึกที่เกิดขึ้นคือ มีความรู้สึกที่ดี ภาคภูมิใจต่อโครงการหลวงมากขึ้น มีความหวังว่าชีวิตจะดีขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากมีแรงจูงใจคือรายได้และมีผู้ให้คำปรึกษาในการเป็นเกษตรกร รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงในความคิดทำให้เป็นคนที่คิดรอบคอบขึ้น รู้จักการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ตระหนักถึงผลที่จะตามมาจากการใช้ยาฆ่าแมลง มีการประเมินว่าสุขภาพของตนแข็งแรงขึ้นเนื่องจากตรวจไม่พบสารพิษหรือสารตกค้างในร่างกาย ซึ่งเป็นผลมาจากการลดใช้ยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ใช้สารเคมีตามที่โครงการหลวงกำหนดและบริโภคผักที่ปลูกเอง เกษตรกรเห็นว่าตนเองมีสุขภาพจิตดี มีความสุขขึ้น เนื่องจากไม่ต้องคิดถึงการทำตลาดเพื่อรองรับผลผลิตเอง หากมีปัญหาในการทำเกษตรโครงการหลวงก็เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา ทำงานเหนื่อยน้อยลง ได้เป็นนายตัวเอง รู้สึกมีความพึงพอใจในชีวิตเพราะได้รับความช่วยเหลือในการทำงาน ชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดี สภาพแวดล้อมอากาศดีขึ้น

ในมิติด้านครอบครัวซึ่งพิจารณาถึงประเด็นความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวนั้น ในส่วนที่เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ 86.21) ให้ข้อมูลว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น ครอบครัวมีการให้กำลังใจ ให้คำปรึกษากันมากขึ้น คนในครอบครัวทะเลาะกันน้อยลง ไม่เครียดเพราะรายได้ของครอบครัวดีขึ้น และมีบางส่วน (ร้อยละ 13.79) ที่เห็นว่าความสัมพันธ์ปกติเหมือนเดิม

ในมิติด้านสังคมและเศรษฐกิจ พิจารณาถึงประเด็นความสัมพันธ์กับสังคม อาชีพ รายได้ และการยอมรับในสังคม พบว่าเกษตรกรเห็นว่าความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนเปลี่ยนแปลงไป (ร้อยละ 93.1) ในลักษณะที่ตนมีเพื่อนเพิ่มมากขึ้น มีความสัมพันธ์ดีขึ้นเนื่องจากต้องพูดคุยกันบ่อย คอยปรึกษากันในเรื่องการปลูกผลผลิต และเกษตรกรทุกคนคิดว่าได้รับการยอมรับจากคนในสังคมหรือครอบครัวมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากคนรอบข้างมองว่าตนทำงานให้ในหลวง การได้ไปอบรมทำให้มีความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้นก็ทำให้มีคนเข้ามาถามความรู้มากขึ้นด้วย ได้ทำความรู้จักกับเพื่อนเกษตรกรได้ มีเพื่อนเกษตรกรเข้ามาช่วยกันมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงในด้านอาชีพ เช่น จากเดิมเคยทำงานรับจ้างทั่วไปแต่เปลี่ยนอาชีพมาเป็นเกษตรกร และพบว่า

ผู้ที่ทำอาชีพเกษตรกรรมมาก่อนมีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการทำเกษตร ได้แก่ ผู้ที่ทำไร่เลื่อนลอยก็หันมาปลูกผักในโรงเรือน มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร สร้างอาชีพอื่นเพิ่มเติม เช่น ทำสวนกาแฟ ทำรีสอร์ต ทำไวน์เพื่อขายนักท่องเที่ยว และโดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96.55) มองว่ารายได้ของตนมีการเปลี่ยนแปลงคือมีรายได้เพิ่มขึ้นจากแต่ก่อน รวมทั้งรูปแบบรายได้ก็เปลี่ยนไป รายได้มีเข้ามาสม่ำเสมอจากรายปีเป็นรายเดือน ทั้งนี้รายได้รายเดือนเกิดจากการปลูกผัก และยังมีรายได้จากการปลูกผลไม้เป็นรายปี รวมถึงยังมีรายได้อื่น ๆ จากการขายกาแฟและของฝากให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งไม่ต้องลงจากคอกไปรับจ้างทำงานในพื้นที่ข้างล่าง (พื้นราบ) ส่วนคนที่เห็นว่ารวยได้ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงหรือลดลงนั้น (ร้อยละ 3.45) เป็นเพราะเคยได้รายได้จำนวนมากจากอาชีพเกษตรกรรมแบบเดิมที่ทำกับบริษัทต่างชาติ

ในมิติด้านสิ่งแวดล้อม พิจารณาในประเด็นความรู้ ความคิด และพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่าบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจากการจัดอบรมดูงานของโครงการหลวง ซึ่งทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้นในการดูแลธรรมชาติ วิถีอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทำลายธรรมชาติ ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมี ยาฆ่าแมลง ที่ทำให้เกิดสารตกค้างต่อสิ่งแวดล้อมและบุคคล เกษตรกรมีความคิดเปลี่ยนไป โดยมีความคิดที่จะดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติรอบตัว เช่น ป่าไม้ ให้มากขึ้น คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมาจากการทำลายธรรมชาติมากขึ้น และเกษตรกรมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปร้อยละ 100 หลังจากที่ได้เข้าร่วมเป็นเกษตรกรของศูนย์ฯ แล้ว โดยพฤติกรรมที่ไม่ทำเลย ได้แก่ การตัดไม้ทำลายป่า การเผาป่า พฤติกรรมที่ทำลดลงได้แก่ การใช้สารเคมีหนัก การใช้ยากำจัดศัตรูพืช มีพฤติกรรมที่ทำเพิ่มขึ้นได้แก่ การดูแลสิ่งแวดล้อม เข้าใจในความสัมพันธ์ของพืชโดยการปลูกกาแฟใต้ต้นไม้ใหญ่ซึ่งจะเป็นการพึ่งพาคายกันระหว่างต้นไม้ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ ทั้งนี้การปลูกกาแฟลักษณะนี้จะทำให้กาแฟพันธุ์อาราบิก้าที่ปลูกเจริญเติบโตได้ดี ผลกาแฟสุกแก่ช้าลงและทำให้ได้กาแฟที่มีรสชาติที่ดีขึ้น มีการทำปุ๋ยหมักไว้ใช้เองและใช้ตามที่

โครงการหลวงกำหนด และจากการศึกษาข้อมูลพบข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากเกษตรกรได้แก่ ต้องการให้มีการสนับสนุนในคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ที่จะส่งผลทางอ้อมต่อเกษตรกร เช่น พัฒนาเรื่องการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการทำการเกษตร พัฒนาเรื่องสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น น้ำ ถนน ภาพรวมแล้วเกษตรกรยังไม่มีความคิดที่จะเลิกเป็นเกษตรกรของศูนย์ฯ อีกทั้งมีแผนการในอนาคตของตัวเองไว้ เช่น การปลูกผักหรือไม้ผลให้มากขึ้น ขยายพื้นที่ในการเพาะปลูก เพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยการปลูกต้นไม้ยืนต้น รวมถึงทำธุรกิจส่วนตัวควบคู่ไปด้วย

วิจารณ์

จากผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละมิติ ไม่ว่าจะเป็นมิติด้านบุคคล ด้านครอบครัว ด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม โดยทุกด้านมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ผลที่ได้นี้ถือว่าคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เปลี่ยนแปลงไปมีความสอดคล้องตามแนวทางและวัตถุประสงค์ในการทำงานของโครงการหลวง ดังที่มีผลการศึกษาพบว่า โครงการหลวงช่วยให้ชาวเขาได้รับการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น พัฒนาอาชีพ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวงมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และช่วยลดความรุนแรงของปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำลำธาร ชาวเขามิชอบทำทอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มข้น ทำให้เกษตรกรมีรายได้และทรัพย์สินเพิ่มขึ้น หนี้สินลดลง รวมทั้งมีการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำเพิ่มขึ้น (นภาพร และวรทัศน์, 2558; สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา, 2552) โดยการเปลี่ยนแปลงในคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลจากการได้เข้ารับการอบรมความรู้ของการเป็นเกษตรกรโครงการหลวง ได้ประสบการณ์จากการเข้าร่วมทำงานกับศูนย์ฯ ได้แลกเปลี่ยนพูดคุย เห็นแบบอย่างจากเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ และเพื่อนเกษตรกร ทำให้พฤติกรรมทักษะความรู้ ความรู้สึก หรือเจตคติเปลี่ยนแปลงไปได้ เป็นไปตามแนวคิดที่ Kolesnik (1970) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของเจตคติว่าจะดำเนินไปโดยอาศัยแนวทาง 3 ประการ คือ 1) เกิดจากการที่บุคคลได้มีโอกาสติดต่อกับผู้อื่น (association) 2) มีการถ่ายทอด

แบบอย่างการกระทำหรือความคิดของคนอื่นมาเป็นของตน (transfer) และ 3) บุคคลพยายามที่จะตอบสนองความต้องการของตน (need satisfaction) การที่เกษตรกรได้มีโอกาสพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดจะทำให้ทราบถึงลักษณะปัญหาที่คล้ายกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์ปัญหาพร้อมกัน เกิดรูปแบบการสร้างกลุ่มเครือข่ายในการแก้ไขปัญหา (จักรกฤษณ์ และพงษ์ศักดิ์, 2550)

ส่วนการที่พฤติกรรมของเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นการไม่ตัดไม้ทำลายป่า เผาป่า หรือใช้สารเคมีลดลงนั้น ผลนี้คล้ายคลึงกับงานวิจัยที่ผ่านมาที่พบว่าการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชกันอย่างไม่แพร่หลาย มีพฤติกรรมเสี่ยงไม่ปลอดภัยในการใช้สารเคมีนั้นมีสาเหตุเนื่องมาจากส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การป้องกันตนเองจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช รวมถึงความเคยชินในการปฏิบัติ ขาดความตระหนักในการใช้สารเคมี (พงษ์ศักดิ์ และพิรญา, 2559; ณิชารีย์, 2559) พร้อมกันนั้นผลการศึกษาของ Vogel (1996) ที่อธิบายถึงทัศนคติและประสบการณ์ของบุคคลว่าสามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของเกษตรกรได้ ดังนั้นการที่เกษตรกรมีพฤติกรรมในด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นจึงเป็นเพราะการได้ผ่านการอบรมให้ความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การตรวจติดตามปริมาณการใช้สารเคมีในการปลูกพืชผักจากทางศูนย์ฯ ปรากฏการณ์นี้สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดของ Bandura (1977) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลว่าเป็นไปในลักษณะที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่องระหว่างปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ พฤติกรรม องค์กร ประกอบส่วนบุคคล และ องค์กรประกอบทางสิ่งแวดล้อม นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์สามารถกำหนดสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมก็สามารถกำหนดพฤติกรรม พฤติกรรมสามารถกำหนดองค์กรประกอบส่วนบุคคล องค์กรประกอบส่วนบุคคลก็สามารถกำหนดพฤติกรรมได้เช่นกัน ในทำนองเดียวกัน องค์กรประกอบทางสิ่งแวดล้อมและองค์กรประกอบส่วนบุคคลก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ดังผลการศึกษาของ Thompson *et al.* (2015) ที่พบว่า การสนับสนุนให้มีการใช้นโยบายดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมจะเป็นสิ่งสำคัญใน

การชักจูงให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดการระบบนิเวศหรือพื้นที่ของตนตามแนวทางที่กำหนดได้ นอกจากนี้ Bandura (1977) ยังกล่าวถึงการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ไว้ว่ามี 2 วิธี คือ เรียนรู้จากผลของการกระทำ และเรียนรู้จากการเลียนแบบ โดยการเรียนรู้จากผลของการกระทำเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (learning by doing) ส่วนการเรียนรู้จากการเลียนแบบเป็นการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางอ้อม ทั้งนี้เมื่อเกษตรกรเข้าร่วมกับศูนย์ฯ ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงในแง่มุมต่าง ๆ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและคุณภาพชีวิตในมิติต่าง ๆ ของระดับบุคคลนั่นเอง

สรุป

ภายหลังจากที่ได้เข้าร่วมเป็นเกษตรกรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นทั้งด้านบุคคล ด้านครอบครัว ด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะเมื่อเกษตรกรเข้าร่วมกับศูนย์ฯ ทำให้ได้รับประสบการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและคุณภาพชีวิตในมิติต่าง ๆ ในระดับบุคคล อย่างไรก็ตามผลที่เกิดขึ้นนี้อาจเกิดจากมุมมองของเกษตรกรเพียงด้านเดียว ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตที่สะท้อนจากมุมมองของคนรอบข้างใกล้เคียงด้วย อาทิ เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ หรือคนในครอบครัวเกษตรกรเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ ملمือกและหลากหลาย นอกจากนี้ อาจมีการศึกษาคุณภาพชีวิตในระดับอื่นๆ เพิ่มเติม ซึ่งจะให้เห็นผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในคุณภาพชีวิตได้อย่างครอบคลุมขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณส่วนสนับสนุนมูลนิธิโครงการหลวง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาวิจัย และขอบคุณเกษตรกรทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและข้อเสนอแนะที่ดีกับคณะวิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ พิญาพวงษ์ และพงษ์ศักดิ์ อ้นมอย. 2550. การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อลดการใช้สารเคมีในการเกษตร กรณีศึกษาตำบลชัยชุมพล อำเภอถ้ำแล จังหวัดอุดรธานี. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน 1(2): 31-38.
- ชลิต ศานติวารังคณา. 2558. คุณภาพชีวิตของเกษตรกร: กรณีศึกษาในเขตพื้นที่ภาคกลาง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี 7(2): 55-62.
- ณัฐตากานต์ ปินทุภาค. 2558. การปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบการผลิตผักอินทรีย์ของเกษตรกรบนที่สูงอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต 3(3): 299-307.
- ณิชารีย์ ใจคำวัง. 2559. ผลกระทบทางสุขภาพและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจากการใช้สารเคมีในการปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต 4(3): 401-416.
- นภาพร ทางทิศ และ วรทัศน์ อินทร์คัมพร. 2558. รูปแบบการดำเนินงานในการพัฒนาพื้นที่สูงของโครงการหลวงที่สามารถนำไปพัฒนาพื้นที่สูงในประเทศไทย. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร ฉบับพิเศษ การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 5: 344-353.
- นภาพร เวชการมา และ รวี หาญเฉษิณ. 2556. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางพารา จังหวัดบึงกาฬ. วารสารเกษตรพระวรุณ 10(2): 175-182.
- ปิยะวัฒน์ ตรีวิทยา. 2559. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต. วารสารเทคนิคการแพทย์เชียงใหม่. 49(2): 171-184.
- บุญญาพัฒน์ ไชยเมธ. 2556. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรสวนยางพารา. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ 43(3): 258-267.

- พงษ์ศักดิ์ อ้นมอย และ พิรญา อึ้งอุตรภักดี. 2559. การประเมินผลกระทบทางสุขภาพและพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงตำบลชัยชุมพล อำเภอ ลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วารสารการพัฒนาชุมชน และคุณภาพชีวิต 4(3): 416-428.
- มูลนิธิโครงการหลวง. 2555. งานพัฒนาของโครงการหลวง. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://www.royalprojectthailand.com/development> (1 กรกฎาคม 2560).
- เริงชัย ต้นสุชาติ และ ธรรมนูญ คำแก้ว. 2552. ดัชนีวัดความสุขและความอยู่ดีมีสุขของสมาชิกชุมชนในมูลนิธิโครงการหลวง. วารสารเศรษฐศาสตร์ 13(2): 1-27.
- ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต เฉลิมพล แจ่มจันทร์ กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และ จรัมพร ให้อย่าง. 2557. คุณภาพชีวิต การทำงาน และความสุข. พิมพ์ครั้งที่ 2. เอกสารทางวิชาการ. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560. สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แหล่งข้อมูล: http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422 (4 สิงหาคม 2560).
- สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา. 2552. อยู่เย็นเป็นสุขยิ่ง ทุกสิ่ง ๘ เมตตา. วารสารเศรษฐกิจและสังคม 46(4): 5-17.
- อมรา พงศาพิชญ์. 2559. โครงการหลวง: รอยต่อระหว่างรัฐกับภาคประชาสังคม. วารสารวิจัยสังคม 39(2): 1-34.
- Bandura, A. 1977. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review* 84(2): 191-215.
- Ferrans, C. E. 1996. Development of a conceptual model of quality of life. *Scholarly Inquiry for Nursing Practice* 10(3): 293-304.
- Kolesnik, W. B. 1970. *Educational Psychology*. 2nd ed. McGraw-Hill, New York.
- Nastasi, B. K. and S.L. Schensul. 2005. Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology* 43(3): 177-195.
- Thompson, A.W., A. Reimer and L.S. Prokopy. 2015. Farmers' views of the environment: the influence of competing attitude frames on landscape conservation efforts. *Agriculture and Human Values* 32(3): 385-399.
- Vogel, S. 1996. Farmers' environment attitudes and behavior: a case study for Austria. *Environment and Behavior* 28(5): 591-613.

Changes in Farmers' Quality of Life in the Royal Project: Case Study of the Pha Tang Royal Project Development Center

Pongsook Srichai^{1}, Thanawat Khantiwong², Haripon Thammanarak¹
and Somkuan Sanguanpang²*

¹Social Science and Humanity Division, Rajamangala University of Technology Lanna,
Chiang Rai 57120 Thailand

²Logistic Engineering Program, Rajamangala University of Technology Lanna,
Chiang Rai 57120 Thailand

* Corresponding author E-mail: pongsook2@hotmail.com

(Received: 14 September 2017; Accepted: February 02, 2018)

Abstract: This qualitative research aims to explain the changes in quality of life after participating as a farm of the Royal Project Development Center. Twenty-nine key informants were randomly selected by snowballing sampling technique. The research data was collected through structured interviews in accordance with research ethics standards, and were analyzed through content analysis with validity testing from method and investigator triangulation. The results show that, after participating in the Royal Project Development Center, quality of life is improved in every aspect (personal facets, social and economic facets, and environmental facets). In summary, in participation with the Center, direct and indirect experiences in various aspects gained, and behavioral and quality-of-life changes at the individual level followed in various dimensions.

Keywords: Royal Project, quality of life, farmers

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายคุณภาพชีวิตที่เปลี่ยนไปจากการเข้าร่วมเป็นเกษตรกรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 29 คนซึ่งเป็นเกษตรกรที่ได้มาจากการคัดเลือกด้วยเทคนิคการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูลและด้านผู้วิจัย ทั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยบนหลักการรักษาสีทิมมนุษย์ชนของผู้ให้ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าหลังเข้าร่วมเป็นเกษตรกรของโครงการหลวง เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นในทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านครอบครัว ด้านสังคมและเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะเมื่อเกษตรกรเข้าร่วมกับศูนย์ฯ ทำให้ได้รับประสบการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ในทางตรงและทางอ้อม จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและคุณภาพชีวิตในมิติต่าง ๆ ของระดับบุคคลนั่นเอง

คำสำคัญ: โครงการหลวง คุณภาพชีวิต เกษตรกร

Introduction

The Royal Project was started in 1969, when His Majesty King Bhumipol Aduyladej (Rama 9) issued the instruction to set it up, with the intent of developing agriculture in the mountainous regions, reduce planting of narcotic crops, protect watershed forests and to assist the Thai mountain people to improve their lives. Subsequently in 1992, the Royal Project registered as a foundation under the law. The Royal Project Development Center was established in the highlands in order to support and develop areas where upland Thai people were living. The trends in operation were 1) utilize land according to land use plans and plant crops under the system of land and water management that was appropriate, 2) base development efforts on the results of research in order to increase income and better livelihoods, 4) support processes for community participation and strengthen farmer groups in their livelihood activities, development of life quality, as well as and conservation and rehabilitation of the natural environment, and 5) cooperate with state agencies to integrate the many facets of development (Royal Project Foundation, 2012). Presently, the Royal Project Development Center has a total of 39 centers, located in the upper Northern region of the country in six provinces. Most of the centers are located in the foothills or sloping areas that are relatively isolated.

The Royal Project Development Center located at Wiang Kaen, Chiang Rai province is one of the centers established in 2007. There are four villages in the network, and most of the people in the communities are farmers. The human landscape has high cultural diversity. The Pha Tang Royal Project Development Center focuses on developing and supporting agricultural livelihoods through planting vegetables in green houses and reducing chemical inputs. It is clear that the Center's activities have been implemented in line with the objectives of the Royal Project Foundation, with the communities as the foundation of work, learning processes for agricultural technology and transfer of knowledge to the community (Pongsapich, 2016; Office of The National Economic and Social Development Board, 2009).

As discussed above, quality of life is closely related to welfare and human wellness (Kittisuksathit *et al.*, 2014), and is an issue that has received significant attention from the research community. The 12th National Socio-Economic Development Plan (Office of The National Economic and Social Development Board, 2017) defines the term as: the meaning of quality of life is different according to the context of the work, for example for the government quality of life means the basic assurance for the citizens. In the view of an economist, quality of life means a level of average income of consumers. From a medical point of view, quality of life means positive changes or improvements in capacity (Trevittaya, 2016). The quality of life index

(QLI) of Ferrans (1996) is a conceptual framework consisting of four main elements: physical health and capacity to carry out one's life activities, mental health and belief, socio-economic standing, and family. In Thailand there are both subjective and objective elements of quality of life, and in this country the concept could be divided into four levels: individual and household, community and locality, province and nation (Tansuchat and Khamkaew, 2009; Kittisuksathit *et al.*, 2014). Much research in the past has focused on quality of life in different agricultural groups, such as shallot farmers, tobacco farmers, rubber farmers and organic farmers (Santiwarangkana, 2015; Wetchakama and Hanpachern, 2013; Chaimay, 2013; Onmoy and Aungudornpukdee, 2016; Jaikhamwang, 2016; Pinthukas, 2015). In any case, we are not aware of any research that examines quality of life in an organization that has the target of developing quality of life directly among farmers. The objective of this research is thus to explain changes in quality of life from participation in the Royal Project Development Center. This will be of use to policy regarding support to implementing the Foundations objectives as set out by HRH The King Rama 9. The researchers used a research framework adapted from Ferrans (1996) to be appropriate to the context of the current research. This provided four perspectives on farmers' quality of life, including individual, family, socio-economic and environment

Materials and Methods

This research employed qualitative research methods, relying on key informants for information. These informants included 103 farmers participating in the Pha Tang Royal Project Development Center. The sample was selected used snowball sampling, and the information achieved data saturation. Data was considered initially through defining a sample size according to the principles of phenomenology, which defines the sample at approximately 20-30 people (Nastasi and Schensul, 2005). The final sample size was 29 people. The research was conducted from February to May 2017. Tools used in the research included structured interviews, which were implemented in the form of in-depth interviews. Analysis was done through content analysis, after which the data was classified into groups and relationships between these were traced. This was to create a comprehensive picture of the complexity of quality of life changes. Data was checked through methodological triangulation, using multiple methods of data collection, regardless of whether the data was acquired through interviews or observations. These were checked through investigator triangulation, which focuses on the researcher's role in checking if the investigations were similar or different among the researchers. If each researcher or fieldworker records similar or the same observations, then that data is considered to be correct data for use in the analysis.

Regarding ethics in data collection, the research team followed the basic practices to ensure the protection of the human rights of the informants, with consideration of any issues that might result in damage or loss to the informant. The main steps included: the research team created a trust relationship with the informants by carefully introducing the researchers and their research project, explaining the objectives of the research, and inquiring into the willingness of the informants to provide information, without any form of coercion. In interviews, researchers asked for permission to make writing records and audio recordings of the discussion. The researchers explained that only information pertinent to the research

would be made public, and no negative information about any individuals would be used. If at any point in the interviews, the informant wished to stop or was not willing to continue, they were free to stop the interview.

Results

The descriptive information on the sample groups showed that most were males. The average level of education was between upper middle school or ordination. Most of the sample group was in the age group of 31-60 years. With regards to average income, there were 60,001-120,000 Baht. In terms of experience working with the Development Center, there were the oldest farmer who had worked for more than 10 years.

Table 1. Characteristics of key informants

Characteristics		N	Percentage
Gender	Male	29	79.31
	Female	6	20.69
Education	Uneducated	8	27.59
	Elementary	7	24.14
	Junior high school	3	10.34
	Senior high school / vocational certificate	9	31.03
	High vocational certificate/ Bachelor	2	6.90
Age	< 30	4	13.79
	31-60	18	62.07
	> 60	7	24.14
Average income (Baht/Year)	< 60,000	8	27.59
	60,000 – 120,000	11	37.93
	> 120,000	10	34.48
Working duration	< 5 months	3	10.34
	> 10 years	25	86.21
	Repeat	1	3.45

The responsibilities of people participating as farmers include: deliver

seasonal fruit and vegetables, and coffee to the Center. They participate in the Center's

activities because they were invited by others and were interested in participating, working to realize His Majesty the King's vision. Some people were returning to work in the area.

Changes in quality of life after joining the activities of the Development Center can be considered at different levels. From the individual perspective, one takes into consideration the issues of knowledge and capacity, ideas, physical and mental health and life satisfaction. From the informants, the research team learned that the farmers increased their knowledge and capacity to produce fruits and vegetables, including caring for the crops, use of chemical inputs, and planting technologies. In terms of changes in thinking, it was found that the farmers felt good about their participation and were increasingly proud about working with the Royal Project. They also expressed increased hopes that their lives would be improved because of the incentives of the Center, namely the increased income and access to advice on agricultural activities. They also found that they were improved people, thinking in more holistic ways, considering benefits of land use options and more aware of the implications of using pesticides. They also evaluated their own health situation as having improved, as physical checkups showed no poisons or other residues in their bodies. This was a direct result of reductions in applying herbicides and pesticides, using these inputs at the levels recommended by the Royal Project. Farmers consumed their own produce, and saw for themselves that

their health had improved. They had increased happiness, also because of the fact that they did not have to spend effort on finding market outlets for their produce. Any problems they experienced were addressed by advice from the Royal Project, as part of its commitment to taking care of its farmers. Farmers experienced less exhaustion from their agricultural activities, operating as their own bosses. In general, the participants felt satisfaction with their lives because they had received assistance for their livelihood activities, their lives were more comfortable, as well as experiencing better environmental conditions.

The perspective of the family level includes consideration of relationships within the household. For the people who reported change (86.21%), they said that family relationships had improved, with family member supporting and encouraging each other, giving more advice and having less arguments. They had less stress because family income had increased. Some people (13.79%) felt that family relations had not changed.

The perspective of socio-economic conditions considered the relationships between society, work, income and social acceptance. The research found that farmers felt that social relationship with friends changed (93.1%). Friends increased, and friendships were improved because of more chance to speak together and confer together on issues of planting. All farmers felt that their social acceptance among the local

community or broader society had increased. This is because society saw that the individuals were doing the work of HM The King. The opportunities to join in training meant that knowledge and capacity were increased, and as a consequence, other people came to ask them for advice. People were able to make more farmer friends, and this resulted in more assistance in agricultural activities. There were also livelihood changes. For example, some people who had previously been wage laborers were now doing farming. For those who were already farmers, they experienced changes in the way they farm; those who used to do shifting cultivation now plant vegetables in greenhouses, while there is more processing of produce. People were able to create alternative or supplementary sources of income, such as coffee, resorts or wine production for tourists. Most farmers (96.55%) felt that their income had increased compared to before. Moreover, the details of their income had also changed. Income was more stable, receiving their income from vegetables on a monthly basis rather than a yearly basis. There was also income from fruit on a yearly basis, as well as other sources of income from the sale of coffee and other souvenirs to tourists. Additionally, people no longer had to go down to the lowlands to work for wages. For the people who said that their income had not increased, or had decreased, they had already achieved high levels of income from working with foreign companies.

The environmental perspective considered knowledge, ideas and actions

related to the environment. We found changes in the level of understanding about the environment, resulting from Royal Project trainings, which enhanced farmers knowledge of environmental management, coexistence with the natural environment, the impacts from environmental destruction, as well as the use of chemicals and pesticides that cause residual build up in both individuals' bodies and the environment. Farmers ideas about protecting the environment changed, including awareness about increasing forest cover. People think more about the effects of environmental destruction. The research found that 100% of the people changed their behavior after joining the Royal Project, with destructive activities, such as destructive forest cutting and forest burning decreased, together with reductions in the level of chemical and pesticide use. At the same time there were increases in activities such as environmental protection. People also showed increased understanding of the relationship between different crops. The adoption of shade-grown coffee planting reflects appreciation for the symbiotic relationship between small and large trees. Arabica coffee planted in this way shows good growth, and the maturation process is slowed down giving better flavor. Farmers produced and applied organic fertilizer as recommended by the Royal Project. In the process of conducting the literature review for this research, the researchers came upon a number of recommendations made by the farmers, including requests for support to other areas

of quality of life that affect farmers indirectly. They would like to see development of tourism together with agricultural development, as well as further development of basic public utilities such as water and roads. Generally, people do not want to stop farming with the Royal Project. They have personal plans for the future, including increasing their vegetable or fruit production, expanding cropping areas, increasing green areas with tree planting, as well as starting small business activities.

Discussion

The research found that farmers' quality of life was changed in all perspectives – individual, family, socio-economy and environment. The experiences of individuals providing information demonstrated that these changes were all positive, showing that the results experienced were in line with the objectives of the Royal Project. Thus, we can say that the Royal Project has helped improve the livelihoods of highlanders, and increased quality of life for farmers working the Royal Project area. The Royal Project has also helped reduce the severity of watershed forest destruction problems. The highlanders play a central role in environmental conservation and rehabilitation of the natural resource base, and this has increased their income and assets, while reducing debt. There is also an increase in protection of watershed areas (Tangtis and Intaruccumporn, 2015; Office of The National Economic and Social Development Board, 2009).

These changes in farmers' quality of life are the result of farmers gaining new information and experiences from participation in the Royal Project. New opportunities to exchange and learn about models from Royal Project officers and other farmers also helped farmers change their behavior, thinking, feelings and attitudes. Kolesnik (1970) discussed changes in attitudes, arguing that these changes follow three paths: 1) arising when individuals have opportunities for association with others, 2) individuals have the opportunity to transfer models of behavior or thinking from others, 3) individuals make efforts for needs satisfaction. Behavioral changes like reduction of forest destruction or chemical use are familiar in previous research which found that farmers apply pesticides widely and expose themselves to dangerous risks largely because most have not been trained in proper application and self-protected measures when using these chemicals. There is also the basic factor of people becoming comfortable with their daily routines, and lack of awareness of the implications of using chemicals (Onmoy and Aungudornpukdee, 2016; Jaikhamwang, 2016). Farmers have increased their environmental activities because of new knowledge gained in training, as well as monitoring by the Project. These phenomena can be explained by the ideas of Bandura (1977), who stated that individuals' behavior are the result of interactions between three factors: behavior, individual components and environmental components.

That is to say, human action can determine the environment, while the environment can determine people's actions. Actions can determine individual components, while individual components can also determine actions. In the same line of thinking, environmental components and individual components influence each other. Thompson *et al.* (2015) found that support to the implementation of environmental stewardship policies is an important part of motivating farmers to participate in ecological management in their own locality. Bandura (1977) stated that there are two ways that humans learn and change behavior. The first is that people learn from doing, and the second is that people learn from imitating. Learning from doing is a learning process that comes from direct experience, while learning from imitation is a learning practice from observation of models of behavior, and can be understood as indirect experience learning. Farmers that participate in the activities of the Royal Project Development Center get experience in many different areas, which results in changes in behavior and quality of life in different perspectives at the individual level.

Conclusions

After joining the Royal Project Development Center, farmers experienced improvements in quality of life. At the individual level, family level, socio-economic level, environmental level. When farmers collaborate with the Royal Project

Development Center they get a wide range of new experiences, both direct and indirect. This results in changes in behavior and brings about changes in quality of life for the individual. In any case, the changes that have been observed are described here only from the point of view of the individual farmers. This should be supplemented with research to gain insight from the perspective of others, such as broader society in the area, including officers of the Center or other members of the farmers' families. This may enhance the depth of understanding of the changes, as well as possibly bringing to light other issues of importance. There is potential for analysis at other levels, which would help illustrate impacts and changes in an even more comprehensive way.

Acknowledgments

The researchers wish to express thanks to the Royal Project and the Rajamangkala Lanna University of Technology for their support to the research, including providing access and budget. Appreciation is also given to the farmers who cooperated in the research, providing excellent information and recommendations to the research team.

References

- Bandura, A. 1977. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review* 84(2): 191-215.
- Chaimay, B. 2013. Factors Affecting Perception of Occupational Diseases

- among Rubber Farmers. *Journal of Public Health* 43(3): 258-267.
- Ferrans, C. E. 1996. Development of a conceptual model of quality of life. *Scholarly Inquiry for Nursing Practice* 10(3): 293-304.
- Jaikhamwang, N. 2016. Health Impacts and their Related Factors with the Agriculturalist Health from their Chemical Substance Usage in Tobacco Plantation in Pak Kwae Sub-district, Muang District, Sukhothai Province. *Journal of Community Development and Life Quality* 4(3): 401-416.
- Jakkrite Pinyaphong and Pongsak Onmoy. 2007. Community Participation to Reduce the Agricultural Chemical Using: Case Study of Tumbol Chaichumpol Amphur Laplae, Uttaradit Province. *Journal of Community Development Research* 2007 1(2): 31-38.
- Kolesnik, W. B. 1970. *Educational Psychology*. 2nd ed. McGraw-Hill, New York.
- Nastasi, B. K. and S.L. Schensul. 2005. Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology* 43(3): 177-195.
- Office of The National Economic And Social Development Board. 2009. Happy and peaceful living with loving compassion. *Economic and Social Journal* 46(4): 5-17.
- Office of The National Economic And Social Development Board. 2017. (Online). Available: http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422 (August 4, 2017).
- Onmoy, P. and P. Aungudornpukdee. 2016. Health Impact Assessment and Self-prevention Behavior from Pesticide Use among Shallot Farmers in Chai Chumphon Sub-district, Laplae District, Uttaradit Province. *Journal of Community Development and Life Quality* 4(3): 416-428.
- Pinthukas, N. 2015. Transforming to Organic Vegetable Production Systems of Highland Agriculture, Samoeng District, Chiang Mai Province. *Journal of Community Development and Life Quality* 3(3): 299-307.
- Pongsapich, A. 2016. Special Article: The Royal Project: Interface between Government and Public Sector. *Journal of Social Research* 39(2): 1-24.
- Royal Project Foundation. 2012. Development work of the Royal Foundation. (Online). Available: <http://www.royalprojectthailand.com/development> (July 01, 2017)
- Santiwarangkana, C. 2015. Farmers' quality of life: Case study from the Central region. *Pathumthani University Academic Journal* 7(2): 55-62.
- Sirinan Kittisuksathit, C. Chamchan, K. Tangchonlatip and C. Holomyong. 2014. *Quality of Life, Work and Happiness*. 2ed ed. Academic Documents. Institute for Population and Social Research,

- Mahidol University, Nakhon Pathom. 90 p.
- Tangtis, N. and W. Intaruccomporn. 2015. The operation model for highland development of the Royal Project that can lead to development of highland in Thailand. RMUTP Research Journal Special Issue The 5th Rajamangala University of Technology National Conference: 344-353.
- Tansuchat, R. and T. Khamkaew. 2009. Happiness and well-being index amid of community members in Royal Project Foundation. Chiang Mai University Journal of Economics 13(2): 1-27.
- Thompson, A.W., A. Reimer and L.S. Prokopy. 2015. Farmers' views of the environment: the influence of competing attitude frames on landscape conservation efforts. *Agriculture and Human Values* 32(3): 385-399.
- Trevittaya, P. 2016. Concepts of quality of life. *Journal of Associated Medical Sciences* 49(2): 171-184.
- Vogel, S. 1996. Farmers' environment attitudes and behavior: a case study for Austria. *Environment and Behavior* 28(5): 591-613.
- Wetchakama, N. and R. Hanpachern 2013. Community Participation in Potential Surface Analysis for Development of Life Quality of Rubber Farmers in Bueng Kan Province. *Prawarun Agricultural Journal* 10(2): 175-182.
-